

From: Audrius Misevičius <Audrius.Misevicius@vkontrole.lt>

Sent: Monday, November 16, 2020 11:30 AM

To: Alminas Mačiulis <Alminas.Maciulis@lr.lt>

Cc: Lina Liubauskaitė <Lina.Liubauskaite@lr.lt>

Subject: 2020-11-17 Tarpinstitucinis pasitarimas

Gerbiamas Vicekancleri

LR teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemėje (TAPIS) **2020-10-30** buvo registruotas LR finansų ministerijos (FM) parengtas ir tik ministerijoms teiktas išvados (iki lapkričio 5 d., t.y. per 3 d. d.) gauti LRVN „Dėl Europos Sąjungos fondų ir kitų tarptautinių investicijų administravimo“ projektas (Nutarimo projektas), kuriuo, be kita ko, **siūloma nustatyti naują 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos (Investicijų programa) valdymo ir kontrolės sistemą (VKS)**, Investicijų programos vadovaujančiąja institucija ir **audito institucija** paskiriant **FM**, o Investicijų programos tarpinėmis institucijomis paskiriant LR vidaus reikalų ministeriją ir vėl Centrinę projektų valdymo agentūrą (CPVA).

Minėtas LRV Nutarimo projektas teikiamas **svarstyti 2020-11-17 Tarpinstituciniam pasitarimui. Atkreipiame dėmesį, kad** Nutarimo projektas ir lydraštyje FM pateikti paaiškinimai, ypač **dėl VKS audito institucijos pakeitimo** naujuoju finansavimo laikotarpiu, **kelia abejonių**, ar siūlomas priimti VKS modelis yra tinkamiausias **užtikrinti tinkamą ES investicijų priežiūrą bei sklandų lėšų deklaravimą Europos Komisijai naujuoju finansavimo laikotarpiu.**

Pažymime, kad:

- 1) Šiuo metu Lietuvoje veikianti 2014–2020 metų ES fondų VKS pasižymi tęstinumu – ją kuriant naudotasi tiek 2004–2006 metų, tiek ir 2007–2013 metų finansavimo laikotarpiais sukaupia ES fondų administravimo patirtimi. Atitinkamai, **2014–2020 metų finansavimo laikotarpiu audito institucijos funkcijos priskirtos VK**, kuri **analogiškas funkcijas vykdo nuo 2004 m. ir taip** prisideda prie tinkamo ir teisėto ES struktūrinių fondų lėšų investavimo Lietuvoje užtikrinimo. Atkreiptinas dėmesys, kad visų iki šiol finansavimo periodų laikotarpiais **VK yra įgijusi Europos Komisijos (taip pat ir Europos Audito rūmų) pasitikėjimą atliekamu darbu, kuriam dėl institucijos veiklos specifikos (Lietuvos aukščiausioji audito institucija), yra keliami ypač aukšti profesiniai reikalavimai** pagal tarptautinius audito standartus.
- 2) Lydraštyje FM nurodo, kad FM paskyrus Investicijų programos audito institucija būtų racionaliai naudojami auditui skirti ištekliai, mažinama administracinė našta (nes dėl skirtingų auditus atliekančių subjektų tos pačios funkcijos nebūtų audituojamos kelis kartus) ir taupomi ištekliai. Atkreiptinas dėmesys, kad:
 - VK, atlikdama 2014–2020 m. ES investicijų auditus, **teikė pastebėjimus dėl šiuo metu FM vykdomų vadovaujančiosios institucijos funkcijų kokybės, žmogiškųjų išteklių bei dėl deleguotų tarpinėms institucijoms funkcijų priežiūros, kas indikuoja kompetencijos trūkumus** (analogiška situacija buvo fiksuojama ir CPVA). Be to, auditų metu, **šios institucijos buvo vertintos kaip turinčios tobulinti savo veiklos procesus iš esmės;**
 - Manytina, kad tos pačios funkcijos audituojamos kelis kartus skirtingų institucijų, užtikrina šių funkcijų kokybę, kontrolę ir tinkamą audito/priežiūros atlikimą. Ir priešingai, esant visoms (vadovaujančiosios, tarpinės, audito) funkcijoms vienoje institucijoje (FM) ir įstaigoje (CPVA), kurios savininkė yra ta pati institucija (FM), vadovaujama finansų ministro, **kyla rizika dėl tinkamų funkcijų atskyrimo ir objektyvaus ES fondų lėšų administravimo bei nešališko audito atlikimo.**
 - Atsižvelgiant į tai, vienos iš esminių ES teisės aktuose nustatytų **VKS funkcijų – audito – perdavimas FM kelia pagrįstą abejonių dėl jos tinkamo atlikimo.** Šiame kontekste pabrėžtina,

kad Europos Komisijai išreiškus nepasitikėjimą Lietuvos audito institucija, galimos neigiamos finansinės pasekmės visai šaliai nariai.

- 3) Lydraštyje FM nurodo, kad „jau vykdo Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų audito institucijos funkcijas, o vienas iš šio audito subjektų yra CPVA vykdomos programos operatoriaus funkcijos“. Atkreiptinas dėmesys, kad **nurodytų finansinių mechanizmų auditą reglamentuoja skirtingi nei ES investicijų programą ES teisės aktai bei kiti tarptautinių dokumentų reikalavimai**. Be to, **FM turima nurodytų finansinių mechanizmų audito patirtis turimų pajėgumų aspektu negali būti laikytina analogiška VK atliekamiems auditams jau vien dėl tikrintinų finansinių asignavimų masto**, pvz., bendra 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos finansinių asignavimų suma yra **6,71 mlrd. EUR**, tuo tarpu 2014–2021 metų laikotarpio Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų įgyvendinimui skirtų lėšų suma yra **117,6 mln. EUR**.
- 4) Lydraštyje FM nurodo, kad „tokia pati praktika yra ir kitose ES valstybėse narėse (pvz., Lenkijoje, Prancūzijoje, Latvijoje, Nyderlanduose, Suomijoje, Čekijoje ir kt.), t. y. ES fondų audito institucijos funkcijas atlieka Finansų ministerija.“ Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tokia FM nurodyta praktika egzistavo ir ankstesnių finansavimo periodų metu, tuo tarpu audito institucijos funkcijos nuo 2004 m. FM siūlymu buvo skiriamos VK.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **nėra pakankamai aišku ir pagrįsta, kodėl** Nutarimo projektu teikiamoje naujoje **2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos VKS audito institucijos funkcijas siūloma pavesti FM**, taip **neišsaugojant VK jau sukauptų VKS audito institucijos funkcijoms vykdyti reikiamų administravimo gebėjimų ir kompetencijų, audituojant didžiausią iš visų Lietuvai skirtų ES finansinių mechanizmų dalį, sudarančią net daugiau nei 50 proc. visų ES investicijų Lietuvoje**.

Nors VK neturi įgaliojimų spręsti dėl ES investicijų audito institucijos paskyrimo naujuoju laikotarpiu, tačiau atkreipia dėmesį, kad ES investicijų auditui reikalingą ir Europos Komisijos teigiamai vertinamą kompetenciją ir gebėjimus turi ir yra pajėgi šį darbą tęsti sąžiningai, profesionaliai ir atsakingai.

Tikiuosi įsiklausymo.

Audrius

Audrius Misevičius

Valstybės kontrolieriaus
pavaduotojas

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė
+370 646 02955

Audrius.Misevicius@vkontrole.lt

www.vkontrole.lt

V.Kudirkos g. 15, 01113 Vilnius